

Παρασκευή, 13.03.2026

Ι.Ν.Αγ. Θεοδώρου Τήρωνος, Μοναγρούλλι, Λεμεσός

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΑΓΧΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΠΙΔΑ ΠΩΣ ΝΑ ΖΕΙΣ ΜΕ ΕΙΡΗΝΗ

(συνεχεια από το βιβλίο «Ο δρόμος των Ασκητών», του Τίτο Κολλιάντερ)

Αγαπητοί μου αδελφοί,

Καθώς η Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή εξελίσσεται, η Εκκλησία μας καλεί σε μια βαθιά ανασκόπηση. Μέσα στη σιωπή της νηστείας, γεννιούνται μερικά ερωτήματα που καίνε την καρδιά κάθε σύγχρονου ανθρώπου, την καρδιά όλων μας:

Πώς μπορεί κάποιος μέσα στη δουλειά του, εκεί που ο ανταγωνισμός και η έπαρση κυριαρχούν, να είναι πραγματικά ταπεινός;

Πώς μπορούμε να ζούμε καθημερινά ανάμεσα σε ανθρώπους δύσκολους, χωρίς να χάνουμε την ψυχραιμία μας και, κυρίως, πώς να δεχόμαστε το άδικο χωρίς να επαναστατεί ο εγωισμός μας;

Πρέπει να καταλάβουμε κάτι συγκλονιστικό, αδελφοί μου: Όσο πιο ταπεινή είναι η θέση που έχουμε μέσα στην κοινωνία ή στη δουλειά

μας, τόσο πιο ελεύθεροι είμαστε πνευματικά. Ο κόσμος θεωρεί την υψηλή θέση ως ελευθερία, αλλά η πίστη μας διδάσκει το αντίθετο. Ας μην βιαζόμαστε, λοιπόν, να επιδείξουμε τις γνώσεις και τις ικανότητές μας για να κερδίσουμε τον έπαινο των ανθρώπων. Ας μην αντιλέγουμε με πείσμα στις συζητήσεις μας και ας μην ανακατευόμαστε σε φιλονικίες και μαλώματα που μόνο σκοτάδι φέρνουν στην ψυχή μας.

Η μεγάλη τέχνη είναι να αναγνωρίζουμε το δίκαιο των άλλων, ακόμα κι όταν νιώθουμε ότι παραγκωνιζόμαστε. Μην ζηλεύουμε την άδικη προκοπή των άλλων· η δική μας προαγωγή είναι η ειρήνη της καρδιάς, που κανένας εργοδότης δεν μπορεί να μας δώσει και κανένας συνάδελφος δεν μπορεί να μας κλέψει. Με τον τρόπο αυτό, μέσα στο καμίνι της καθημερινότητας, μαθαίνουμε τη δύσκολη τέχνη της υποταγής και της ανοχής, και μαζί μ' αυτήν, την πολυπόθητη ταπεινοφροσύνη. Ας μάθουμε να δεχόμαστε τις παρατηρήσεις που μας κάνουν οι προϊστάμενοι ή οι συνάδελφοί μας χωρίς «μουρμούρα», χωρίς εσωτερική αντίδραση. Να αισθανόμαστε ευγνωμοσύνη όταν περνούμε απαρατήρητοι, γιατί τότε είμαστε μόνο εμείς και ο Θεός.

Και μη ξεχνάτε, αγαπητοί μου αδελφοί: η όποια αδικία νιώθουμε πως υπομένουμε, δεν είναι τίποτε μπροστά στην απόλυτη αδικία και τον έσχατο εξευτελισμό που δέχθηκε πρώτος ο Χριστός μας. Εκείνος, ο μόνος Αναμάρτητος, ανέβηκε στον Σταυρό για εμάς, σιωπώντας μπροστά στους υβριστές Του. Δίπλα Του, στρατιές Αγίων και Μαρτύρων βάδισαν τον ίδιο δρόμο, θεωρώντας τα δεινά και τα μαρτύρια ως δώρα πνευματικά. Δεν είστε μόνοι στον πόνο σας. Όταν νιώθετε το δίκιο σας να πνίγεται, κοιτάξτε τον Εσταυρωμένο· τότε θα καταλάβετε πως αυτό που περνάμε είναι μια μικρή, πρόσκαιρη δοκιμασία που μπορούμε —και οφείλουμε— να προσπεράσουμε με αρχοντιά, ξέροντας πως ο Κύριος είναι ο μόνος δίκαιος Κριτής που κρατά το χέρι μας σε κάθε μας βήμα.

Αλλά πρέπει να είμαστε προσεκτικοί να μην δημιουργούμε εμείς ταπεινωτικές καταστάσεις για τους άλλους. Ο πραγματικός ταπεινός δεν «φωνάζει» την αρετή του. Διαφεύγει της προσοχής του περιβάλλοντός του και τότε εκπληρώνεται ο λόγος της Γραφής: «**ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ὑμᾶς**» (Α' Ιωαν. γ'1). Δεν πρέπει να φοβόμαστε να «εξαφανιστούμε» —να παραμένουμε απαρατήρητοι— όπως ακριβώς

έκαναν και οι Άγιοι Πατέρες μέσα στην κοινωνία. Τι θέλουμε, τελικά, να κερδίσουμε; Τον κόσμο ή την ψυχή μας; (Ματθ. η' 35-38). Θυμηθείτε τον φοβερό λόγο του Κυρίου: «**Ούαί ὅταν ὑμᾶς καλῶς εἴπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι**». Αλίμονο σε εσάς όταν ὅλοι οι ἄνθρωποι μιλούν καλά για σας. Πολλοί γνώριζαν τον πλούσιο στην παραβολή, τον φτωχό Λάζαρο που δεν τον νοιαζόταν κανένας, τον γνώριζε ο Θεός, και κέρδισε τον παράδεισο, ο πλούσιος χάθηκε στην κοσμική δόξα και την καλοπέραση και ἔμεινε ἔξω της πόρτας του παραδείσου.

Γι' αυτό, αγαπητοί μου, πρέπει να αποφεύγουμε καθετί που μας αναστατώνει, κάθε τι που προκαλεί ἔνταση ή δημιουργεί πάθη ή μας ξυπνά ανησυχίες. Στην εποχή της ταχύτητας και της ψηφιακής φασαρίας, εμείς πρέπει να κρατιόμαστε ὅσο μπορούμε μακριά από κάθε βιασύνη. Να μην τριγυρνάμε μέσα στους θορύβους και τα μάταια πράγματα αυτού του κόσμου που υπόσχονται χαρά αλλά αφήνουν κενό. Ασκητής σήμερα είναι και αυτός που τολμά να κλείσει για λίγο την οθόνη του κινητού του, για να ανοίξει το βιβλίο των Ψαλμών ή για να ακούσει τη σιωπή του Θεού μέσα από μια πνευματική ομίλια ή

μέσα από την προσευχή. «Μή μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά, ἐνὸς δέ ἐστιν χρεία» (Λουκ. 1'41).

Ελάτε να αφήσουμε στην άκρη τα βάρη που κουράζουν την ψυχή μας, σαν να βγάζουμε ένα παλιό, φθαρμένο ρούχο. Το να αφήνουμε τον "εγωιστικό" μας εαυτό δεν σημαίνει ότι τον απορρίπτουμε, αλλά ότι τον φροντίζουμε. Τον καθαρίζουμε από τη σκόνη της καθημερινότητας για να λάμψει ξανά η εικόνα του Θεού μέσα μας.

Μην φοβάστε να αρνηθείτε τις πρόσκαιρες απολαύσεις που συχνά μας μπερδεύουν. Δεν χάνουμε τη χαρά της ζωής έτσι· αντίθετα, διώχνουμε τον θόρυβο για να ακούσουμε την ηρεμία της ψυχής μας. Δεν στερούμαστε τίποτα, παρά μόνο επιστρέφουμε στην αγκαλιά της πραγματικής ευτυχίας.

Αν θέλουμε πραγματικά να απελευθερωθούμε, Θα πρέπει να εξετάσουμε τον εαυτό μας λεπτομερώς. Τι είναι αυτό που μας κρατά μακριά από την προσευχή; Τι μας εμποδίζει να τηρούμε τις θείες εντολές; Χρειάζεται συνεχής αυτοεξέταση: «δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν» (Α΄ Κορ. 13'28).

Αν ρωτούμε συχνά τον εαυτό μας για τη σχέση μας με τον Θεό, τη σύζυγο, τα παιδιά, τους συναδέλφους μας, τότε ο δρόμος προς την εν Χριστώ ζωή γίνεται ελαφρύς. **Ας αφήσουμε ένα δάκρυ μετάνοιας να μαλακώσει το χύμα της καρδιάς μας, για να μπορέσει να ριζώσει εκεί η αγάπη του Χριστού.** Ας μετανοήσουμε για την υπερηφάνεια μας. Ας επικαλεστούμε τον Κύριο όπως ο Τελώνης: «**Ο Θεός, ιλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ**». Και ας έχουμε την ταπείνωση να ψιθυρίζουμε σαν μικρά παιδιά: "Κύριε, εγώ δεν έχω τίποτα καλό να Σου προσφέρω, έχω μόνο τις πληγές και τα λάθη μου. Σπλαχνίσου με και κράτα με στην αγκαλιά Σου"

Ας πούμε "όχι" σε όσα μας δίνουν μια ψεύτικη απόλαυση αλλά στο τέλος μας αφήνουν άδειους. Η προσπάθεια αυτή, είναι η επιστροφή στην **Αληθινή Χαρά**, εκείνη που φέρνει ειρήνη στην καρδιά. Διώχνουμε οτιδήποτε μας μπερδεύει, για να βρούμε ξανά τον δρόμο για το σπίτι μας, που είναι η αγάπη του Χριστού.

Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης διδάσκει ότι η αληθινή ταπείνωση γεννιέται όταν ο άνθρωπος αναγνωρίζει το εσωτερικό του σκοτάδι,

συνοψίζοντας αυτή τη βιωματική αλήθεια στη φράση: «**Κράτα τον νου σου στον Άδη και μην απελπίζεσαι**». Μέσα από αυτή την οδυνηρή αυτογνωσία και την παραδοχή της προσωπικής αδυναμίας, η καρδιά καθαρίζεται από τον εγωισμό και μαλακώνει, επιτρέποντας στον πιστό να σταματήσει να κρίνει τους άλλους. Έτσι, η όραση μεταμορφώνεται και ο άνθρωπος αρχίζει να βλέπει το θείο φως και τη χάρη του Θεού να αντικατοπτρίζονται με καθαρότητα σε όλη την κτίση και σε κάθε συνάνθρωπό του. Η άσκηση δεν είναι εξωτερική προσπάθεια, αλλά εσωτερική μεταμόρφωση. Ο άνθρωπος πρέπει να προσεύχεται όχι για να ικανοποιήσει δικά του θελήματα, αλλά για να συντονιστεί με το σχέδιο της θείας αγάπης.

Όταν με ταπείνωση δεχόμαστε όσα μας συμβαίνουν δεν μπορεί να μας κυριεύσει ο φόβος και η αγωνία. Όταν εμπιστευόμαστε την κρίση του Θεού, ο σταυρός μας γίνεται φως. **Ο Θεός δεν έχει ανάγκη τη νηστεία μας. Η μεγαλύτερη προσφορά μας είναι ο εαυτός μας.** Και αυτό επιτυγχάνεται με την υπακοή και την άσκηση. Η νηστεία όλων των αισθήσεων μας και η ελεημοσύνη είναι μέρος της άσκησης που καλούμαστε να κάνουμε και η τήρηση των εντολών του Θεού όχι

επιλεκτικά, όπως και η αγάπη μας προς τον πλησίον είναι μέρος της υπακοής.

Όπως ξεφλουδίζουμε ένα κρεμμύδι για να φτάσουμε στο εσωτερικό του, έτσι και με την άσκηση φτάνουμε στο βάθος της ύπαρξής μας. Και όπως το κρεμμύδι κάνει τα μάτια μας να τρέχουν όταν το καθαρίζουμε, έτσι και η πνευματική άσκηση, μπορεί να πονάει τον εγωισμό μας, αλλά είναι ο μόνος τρόπος για να φτάσουμε στην καρδιά. Εκεί, αφού βρούμε το σκοτεινό τείχος που μας χωρίζει από την αγάπη, ζητάμε από τον Κύριο να το γκρεμίσει, ώστε να δούμε το ουράνιο φως να φωτίζει τα πάντα γύρω μας.

Κάποτε, λένε οι Πατέρες, εμφανίστηκε ο διάβολος στον Αββά Μακάριο και του μίλησε με παράπονο. Του είπε περίπου τα εξής:

- «Εσύ, Μακάριε, νηστεύεις — κι εγώ δεν τρώω ποτέ.
- Εσύ αγρυπνείς — κι εγώ δεν κοιμάμαι καθόλου.
- Εσύ ζεις στην έρημο — κι εγώ δεν κατοικώ πουθενά.
- Σε όλα αυτά, δεν με ξεπερνάς.»

Και τότε ο άγιος τον ρώτησε:

— «Τότε γιατί με φοβάσαι; Γιατί δεν μπορείς να με νικήσεις;»

Και ο διάβολος απάντησε με λύσσα:

— «Γιατί εσύ μετανοείς — κι εγώ δεν μπορώ να μετανοήσω.»

Όσοι αδελφοί μου, απορρίπτουν το μυστήριο της εξομολόγησης, αρνούνται στην πραγματικότητα το ίδιο το φάρμακο που θεραπεύει την ψυχή. Ο εγωισμός τους δεν τους επιτρέπει να αντικρίσουν την αλήθεια του εαυτού τους. Μα όπως ο διάβολος είπε στον Αββά Μακάριο ότι δεν μπορεί να μετανοήσει, έτσι και ο άνθρωπος που δεν εξομολογείται κινδυνεύει να του μοιάσει: να ζει χωρίς μετάνοια, χωρίς ταπείνωση, χωρίς επιστροφή. Η εξομολόγηση δεν είναι ντροπή, είναι λύτρωση· δεν είναι ανθρώπινη διαδικασία, αλλά θεϊκή αγκαλιά. Και την ημέρα της Κρίσεως, δεν θα μας ρωτήσει ο Θεός αν ήμασταν «**καλοί άνθρωποι**», αλλά αν αφήσαμε την καρδιά μας να καθαριστεί, να μαλακώσει, να θεραπευτεί. Όποιος μένει μακριά από το μυστήριο, μένει μακριά από τη σωτηρία που ο Θεός του προσφέρει.

Η μετάνοια, αγαπητοί μου, δεν είναι μια τυπική χειρονομία, αλλά η ίδια η οδός της σωτηρίας μας. Όταν περιμένουμε τον άλλον να ζητήσει συγγνώμη, δείχνουμε πως αγαπάμε τον εγωισμό μας περισσότερο από την ψυχή μας. Η συγχώρηση είναι υπακοή στην αγάπη του Θεού· κάνοντας εμείς το πρώτο βήμα, σπάμε την αλυσίδα της σκληρότητας που αιχμαλωτίζει την καρδιά. Όπως έλεγε και ο Άγιος Παΐσιος, "όταν συγχωρούμε τον αδελφό μας, αναγκάζουμε τον Θεό να συγχωρέσει κι εμάς, γιατί ο Θεός δεν μπορεί να μας αρνηθεί αυτό που εμείς δώσαμε στους άλλους". Ας θυμόμαστε πως την ημέρα της Κρίσεως δεν θα σταθούμε μπροστά στον Κύριο με τα δίκαια και τα επιχειρήματά μας, αλλά με τη γυμνή μας καρδιά. Μόνο η αγάπη που συγχωρεί χωρίς όρια και λογαριασμούς θα γίνει τότε η φωτεινή υπεράσπιση της ψυχής μας.

Πως μπορούμε να μάθουμε να συγχωράμε και να αγαπάμε;

«Κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν» (Ματθ. ζ'7). Το «κρούετε» σημαίνει προσπάθησε. Ο αγωνιστής χρειάζεται τέσσερα πράγματα: **ταπείνωση, επαγρύπνηση, διάθεση αντίστασης και προσευχή.**

Οι κακές σκέψεις ρέουν σαν ποτάμι. Πρέπει να σταματούν γρήγορα με την επίκληση του Ονόματος του Ιησού. **«Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με»**. Μην εμπιστευόμαστε τις δικές μας δυνάμεις. Η αυτοπεποίθηση είναι επικίνδυνος σύντροφος. Όσο πιο αδύναμοι νιώθουμε, τόσο πιο εύκολα θα νικάμε τον πονηρό, γιατί τότε θα ζητάμε τη βοήθεια του Θεού Πατέρα μας.

Η προσευχή είναι το ένα φτερό, η πίστη είναι το άλλο. Με ένα φτερό δεν πετάς. Η προσευχή είναι η γέφυρα προς την ελευθερία. Είναι η τροφή της ψυχής μας.

Ο συγγραφέας του βιβλίου μας συμβουλεύει: Μόλις ξυπνήσουμε, προτού αρχίσουμε οποιαδήποτε δουλειά, ας σταθούμε όρθιοι με ευλάβεια. Ας σκεφτούμε ότι στεκόμαστε μπροστά στον Θεό. Να κάνουμε τον σταυρό μας και να λέμε **«Εις το όνομα του Πατρός...»**. Περιμένουμε λίγο να ηρεμήσουν οι αισθήσεις μας, και χωρίς βιασύνη λέμε: **«Ο Θεός ιλάσθητι μοι, των αμαρτωλό και ελέησον με»**.

Προσευχόμαστε όχι για να γίνει το δικό μας θέλημα, αλλά το θέλημα του Θεού. Και θυμηθείτε: **η προσευχή δεν είναι καθαρή αν κρατάμε**

κακία για τον αδελφό μας. Η συγγνώμη δεν είναι αδυναμία, είναι η μέγιστη δύναμη, είναι η νίκη της αγάπης πάνω στον θάνατο του εγωισμού μας.

Στο αυτοκίνητο, στον δρόμο, στη δουλειά, ας προσηλώνουμε την προσοχή μας στην ευχή, νοερά και αθόρυβα. Για όσους από εμάς έχουν οικογένεια, η προσευχή είναι αναπνοή. Λίγα λεπτά πριν ξυπνήσουν τα παιδιά, ή λίγο πριν τον ύπνο, η προσευχή έχει τεράστια δύναμη. Ακόμα όταν αυτή γίνεται απ' όλη την οικογένεια είναι σαν μια ουράνια μελωδία όπου διαφορετικές φωνές ενώνονται σε έναν κοινό σκοπό. Όπως οι χορδές μιας κιθάρας, παρόλο που είναι διαφορετικές, όταν ηχήσουν μαζί δημιουργούν μια αρμονία που γαληνεύει την ψυχή, έτσι και η προσευχή της οικογένειας ενώνει τις διαφορετικές προσωπικότητες σε ένα σώμα. Εκείνη τη στιγμή, οι παρεξηγήσεις της ημέρας σβήνουν, ο εγωισμός υποχωρεί και τη θέση του παίρνει η ειρήνη του Χριστού. Γιατί, όπως μας υποσχέθηκε ο Κύριος, "όπου είναι δύο ή τρεις συγκεντρωμένοι στο όνομά Μου, εκεί είμαι κι Εγώ ανάμεσά τους". Η οικογενειακή προσευχή δεν είναι απλά μια

συνήθεια, αλλά το χρυσό νήμα που κρατά τις καρδιές μας δεμένες με τον Θεό και μεταξύ τους.

Ας προσέχουμε τον εαυτό μας. Αν νομίζουμε ότι μας φταίνει πάντα οι άλλοι, τότε μάλλον δεν έχουμε καταλάβει ακόμη πως η ρίζα του προβλήματός μας βρίσκεται μέσα μας. **Οι ενοχλητικές καταστάσεις είναι ευλογημένες ευκαιρίες για να εξασκήσουμε την υπομονή.**

Θέλετε αδελφοί μου να μάθετε την ταπείνωση; Ταπεινώστε το σώμα, γονατίστε, στρέψτε το μέτωπο στη γη, και ανασηκωθείτε με ελπίδα, γιατί μετά την πτώση έρχεται η ανάσταση. Μην ονειροπολείτε. Μην παραπονιέστε. Φωνάξτε: «**Ο Θεός εις την βοήθειαν μου πρόσχες**». Το λέω ξανά και ξανά αλλά ο Θεός δεν μετράει πόσες φορές πέσαμε, αλλά πόσες φορές βρήκαμε το κουράγιο να Του δώσουμε το χέρι μας για να μας σηκώσει.

Η εργασία μας και η προσευχή πρέπει να γίνουν ένα. «**Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με**». Αυτή η σύντομη ευχή είναι το μέσο για να υποδεχθούμε τη Χάρη του Θεού που κρύβεται μέσα μας από το Βάπτισμα.

Η προσευχή πρέπει να φέρνει γαλήνη και ταπείνωση. Πρέπει να στεκόμαστε μπροστά στον Θεό νιώθοντας παντελώς άχρηστοι, συντετριμμένοι αλλά και γεμάτοι εμπιστοσύνη στο έλεός Του.

Και καθώς η καρδιά μας προσπαθεί να βρει τη γαλήνη της, δεν μπορούμε να κλείσουμε τα μάτια στον πόνο που σκεπάζει τον κόσμο μας.

Οι φλόγες του πολέμου που τρεμοπαίζουν στη γειτονιά μας και οι απειλές που βαραίνουν τον ορίζοντα της πατρίδας μας, της Κύπρου μας, δεν πρέπει να μας γεμίζουν με τρόμο, αλλά να μας γονατίζουν σε προσευχή. Μέσα στον θόρυβο των όπλων και την ταραχή των εθνών, εμείς ας γίνουμε "**φάροι**" ηρεμίας. Η προσευχή μας για ειρήνη δεν είναι απλώς λόγια· είναι η δύναμη που μπορεί να μαλακώσει τις καρδιές των ισχυρών και να απλώσει μια προστατευτική σκέπη πάνω από τα σπίτια μας και τα παιδιά μας. Όταν εμείς ειρηνεύουμε με τον Θεό, αυτή η ειρήνη ακτινοβολεί πέρα από εμάς, γίνεται ασπίδα για την πατρίδα και βάλαμο για όλη την οικουμένη. Μην φοβάστε τις

ειδήσεις του κόσμου, αλλά εμπιστευτείτε την αγάπη του Θεού που δεν μας άφησε ποτέ μόνους σε καμία δοκιμασία.

Σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς, που η αβεβαιότητα μοιάζει να κυριεύει, ας θυμηθούμε πως η Κύπρος μας είναι ένας τόπος αγιασμένος, ποτισμένος με τον ιδρώτα και τα δάκρυα Αγίων και Μαρτύρων. Δεν είμαστε έρμαιο των αποφάσεων των ισχυρών της γης, γιατί πάνω από κάθε επίγειο σχέδιο υπάρχει το σχέδιο του Θεού και η προστασία της Παναγίας μας. Αξίζει επίσης να θυμηθούμε τα λόγια του **Μακρυγιάννη**, ο οποίος συχνά τόνιζε την ταπεινότητα του αγωνιστή μπροστά στη θεία πρόνοια: **«Όταν σηκώσαμε την σημαία εναντίον της τυραννίας, δεν ελπίζαμεν εις την δύναμίν μας, αλλά εις την βοήθειαν του Θεού».**

Αυτή πρέπει να είναι και η δική μας απάντηση, στις απειλές και το μίσος. Όταν είμαστε ενωμένοι κάτω από το πετραχήλι του Χριστού, κανένας φόβος δεν μπορεί να ριζώσει μέσα μας. Ας γίνει η καθημερινή μας προσευχή μια κραυγή ελπίδας: **"Κύριε, φύλαξε την πατρίδα μας, δώσε φώτιση στους άρχοντες και ειρήνη στις καρδιές των ανθρώπων,**

βοήθησε, στήριξε, ενίσχυσε και ενδυνάμωσε τους αδύναμους και τους απλούς που υποφέρουν ανεξάρτητος χρώματος και θρησκείας όπως Εσύ πρώτος μας εδίδαξες". Μέσα στην ησυχία της πίστης μας, θα βρούμε τη δύναμη να σταθούμε όρθιοι, ξέροντας πως η τελευταία λέξη στην ιστορία δεν ανήκει στο σκοτάδι, αλλά στο Φως της Αναστάσεως που έρχεται να διαλύσει κάθε σύννεφο πολέμου

Συγχωρέστε με αδελφοί μου αν έχω μακρηγορήσει και σας έχω κουράσει αλλά είναι πράγματα που πρέπει όλοι να ακούσουμε και να πούμε. Η ελπίδα μας είναι στο Θεό. Αν θέλουμε να σώσουμε την ψυχή μας, πρέπει να σηκωθούμε αμέσως! Νίκησε τη ραθυμία, κάνε τον σταυρό σου και πες: «Ευδόκησε, Κύριε, να κάνω μια καλή αρχή, εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος».

Αμήν.